

**Mari Lending, Eirik Arff
Gulseth Bøhn, Tim Anstey (red.)**
Images of Egypt
Pax, 2018
288 sider

Egypt i bevegelse

Hvorfor skal vi høre enda mer om det gamle Egypt? Er urgamle mumier verdt vår oppmerksomhet? Spørsmålet bør ikke besvares før man har lest denne tankevekkende antologien, som er publisert i forbindelse med den nylig avsluttende utstillingen "Egypt i bevegelse" ved Kulturhistorisk Museum i Oslo. Forestillingen om historiens begynnelse er et spellbilde av hvem vi ønsker å være, og skiftende bilder av Egypt viser bevegelser i vår selvforståelse. *Images of Egypt* handler ikke om landets oldtidshistorie, men om hvordan denne har blitt bruk (og misbrukt!) av ulike kulturelle, politiske og teknologiske regimer de siste århundrene.

En serie med store bilder fra *Description de L'Égypte*, publisert mellom 1809 og 1822, er det første som møter leseren. Denne ble laget på bestilling fra Napoleon, som nettopp hadde erobret landet, og signaliserte starten på det som utviklet seg til en regelrett plyndring av oldtidsgjenstander. Det var "enlightened vandalism", som Tim Anstey og Mari Lending så treffende uttrykker det i sitt

utmerkede essay. Fransk historie ble med Napoleon rekonstruert tilbake til Egypt, slik at dets mumier, sarkofager og statuer ble selve opphavet til det franske riket, og Napoleon med det fikk røtter tilbake til de store faraoene. For å understreke denne linjen i historien ble oldtidsobjekter fraktet (eller røvet) til Paris, og utformingen av byens nybygg, møbler og spiseservice ble gitt en egyptisk profil.

Snart skulle resten av den vestlige verden også vise at deres land hadde historiske linjer tilbake til faraoene. British Museum fikk en fin egyptologisk samling, likeledes ledende museer i Torino, Berlin og New York. Og hvert land sendte sine ekspedisjoner for å grave ut, dokumentere, kjøpe, eller også regelrett plyndre Egypt for deres oldtid. I sine nye museale omgivelser ga oldtidsobjektene vertslandene en "sivilisert" profil av historisk patina. Det å frakte obelisker og enorme statuer over kontinenter ga også en mulighet til å vise frem et lands ingeniørkunnskap. Det gamle ble en kontrast som forsterket og hyllet det nye. Egyptologien tilrettela for moderniteten.

Med Egypts uavhengighet i 1922 fulgte en større nasjonal bevissthet rundt landets oldtid, som ble forsterket med Gamal Abdel Nassers maktovertagelse i 1952. Nå skulle landet bygges, og Nasser søkte å fremstille seg selv som faraoenes sanne etterkommer. Store statuer ble flyttet rundt, monumenter omplassert, og hele gravanlegg heist opp til nye omgivelser for å tilpasse seg ham og hans nasjonale visjoner. Siden har det blitt lagt til rette for masseturisme eller "Tutmania", som Robert Sømod så treffende skriver i sin fine diskusjon av Tutankhamons berømte grav.

Med kommersiell globalisering har oldtidens Egypt blitt popindustri. Tenk bare på platecover fra Earth Wind and Fire, Michael Jackson og Iron Maiden. Og hvem har ikke danset til The Bangles' "Walk like an Egyptian"? Slik appropriering av historien er i dag gjenstand for intens kritikk under overskriften "avkolonialisering". Foreliggende antologi er ikke et bidrag til denne debatten, men åpner opp for en diskusjon om avkolonialisering av arkitektur og design. Den stiller betimelige spørsmål til de

historiske linjene som ofte trekkes i arkitekturhistorien tilbake til Roma, Hellas og (ikke minst) Egypt.

Peder Anker